

סגנון

יום ו, י"א בטבת, תשע"ב 6.1.2012

אני סוג של הייזר

האמנות של נעם אדרי עשויה מפרובוקציות והליכה על הקצה: דן תורן התעלל בה בסרט "אנדרדוגס", בתערוכת הגמר היא התחפשה לתמר וביקשה שיאכלו אותה, ובמיצב שהיא מציגה כעת, תפוזינה מדממת וגרגירי חומוס נורים אל הקהל. מאבק עיקש בהדרת נשים? היא הייתה שם כבר בגיל 13

נעם אדרי היא מסוג האמניות הטוטאליות. בשביל האמנות אין לה בעיה להתפשט, לשחק בתפקיד כלב, לתת שיכבו עליה סיגריות, להתחפש לתמר ולבקש שיאכלו אותה. היא לא בדיוק קלה לעיכול, מה שאולי מפריע לה למצוא בן זוג ("אני רווקה-רווקה, אין לי אף אחד"), אבל מסייע לה לעורר עניין בסצינות האמנות בארץ ובחול.

פרובוקציות אינן זרות לה. בלונדון היא נעצרה בגלל פרויקט אמנותי: "החלטתי שאני רוצה לפגוש את מלכת אנגליה, אז הצקתי לשוטרים בכניסה לחגיגות יום ההולדת שלה וצילמתי את הדיאלוג איתם. אמרתי לשוטר, 'איים אם דים קלוו טו שמעון פרס, אני יכולה לסדר לך פגישה איתו'. הוא אמר, 'אני שומע שאת מבקשת מהחיילים שלי מדים, מה בעצם את רוצה?', אמרתי לו: 'יש לי חלום, אני רוצה לפגוש את המלכה, לשתות איתה תה, לשבת לה על הברכיים ושהיא תגיש לי סוכרייה'. ולפני שאמרתי 'קורין אליובת' ניגש אלי שוטר אחר, לקח לי את תעודת הזהות, רשם את הפרטים שלי והודיע לכולם בקשר שמסתובבת פה מפגע

שאסור להכניס. בסוף קיבלתי דו"ח. באמנות אין לי אלוהים. הדת שלי היא האמנות".

כמו חוטיני על המכנסיים

אדרי, 29, בת קיבוץ רמת-יוחנן, מעלה בימים אלה את "מגש הכסף", תערוכת יחיד במשכן לאמנות בעין חרות. לפתיחת התערוכות שלה היא נוהגת להגיע בחליפה גברית, "כדי שייקחו אותי ברצינות, לא רוצה להיות כוסיית בשמלה ועקבים". לפתיחת התערוכה הנוכחית תפרו לה חליפת כסף: "כריות מטורפות עם משולש פאייטים, כמו חוטיני על המכנסיים, סוג של מייקל ג'קסון, רק באשה, גם שיק וגם שואו. אמן לא חייב להיות נחבא אל הכלים. כשאני באה לפתיחה אני נותנת שואו, ואני מאוד אוהבת את המימד הרוקיסטי הזה. הצבעוניות שבי היא חלק בלתי נפרד מהעבודה. לתערוכה שהייתה לי לא מזמן בלונדון התלבשתי כמו חתן, עם חליפת טוקסידו לבנה בסגנון רוקוקו, וכאן אני מגש הכסף". לצד התערוכות, היא גם שחקנית ואת תפקידה הראשון ב"אנדרדוגס" קשה לשכוח. הבמאי, יוסי אוהיון, היה ראש מחלקת

תקשורת חזותית ב"בצלאל" בזמן שהיא למדה שם, וכשהוא פנה אל אדרי, אמר שהיא תצטרך לשחק את הכלבה של טכנאי מקררים (דן תורן) ושוה יכלול הרבה עירום. היה ברור לה שהיא "לא מפספסת כזאת הזדמנות". את המפגש עם תורן היא מכנה "מחשמל", ואת העבודה על התסריט "הדבר הכי חם שנפל לידי": "דן נעמד מולי והמבט הצטלב, והיה שם חשמל. ככל שהסרט התפתח נהייתה מין סינרגיה בינינו. אני נראית כמו חננה, לא מעשנת, לא שותה, וכבר שנה שאין לי חבר, אז אני לא אגיד מה עוד אני לא עושה, אבל אני עושה דברים שנתפסים כמופרעים לגמרי. כאמנית אני הולכת למקומות הכי קיצוניים, מתחברת למאגרים של כאב ושמה שיש בכלנו. לא חשבתי על הפרובוקציה, אלא על סיטואציות שמצאתי את עצמי בהן במערכות יחסים. תמיד יש דינמיקה של שולט נשלט, יש מעט מאוד באלאנס. הטכנאי שדן מגלם נראה לגמרי נורמטיבי, והבחורה כנ"ל. זה לא משהו שקורה באיזה מרתף אפל. האופל הוא בנפש".

והחיבור הוא רק כאמנית, או שיש משהו אפל באישיות שלך?

"אני מהלכת על הקצה בכל דבר שאני עושה. אולי דווקא בגלל שאני רגילה להיות במקום שבו אני הבוס, במשחק יש לי את היכולת טו לט גו. באמנות אני צריכה להיות כמו אשה עם ביצים. זה עולם מאוד גברי, עולם האמנות הקאנוני נשלט על ידי גברים".

מה היה הרגע הכי קשה בסיטואציה שבה היית צריכה לאבד שליטה?

"הייתה סצינה שבה הוא סטר לי בפנים, ואני זוכרת שצילמנו את זה, ורצתי אחר כך הצדה ודי נשברתי מזה. וזו הייתה לכאורה סצינה 'הארמלס' יחסית לדברים אחרים שעשינו. יחסית לשתי סצינות אונס, שאחת מהן השאירה לי סימנים כחולים על הגוף במשך שבוע, יחסית לסצינות שהוא מאפר עלי, או סצינה שבה הוא אוכל מגופי העירום שושי ואני על הברכיים. דווקא בסצינה שבה הוא סטר לי היה מימד יותר אישי. זה עשה לי פלאשבק למצבים שבהם אני לא נקראת נכון מול גבר. המקום שבו את נופלת לקלישאה של הגשיות בעיניו של הגבר שמתבונן בך, ונדמה לך שלהיות נחשקת זה להיות משהו מסוים, או שנדמה לגבר שאם את חושנית ופרובוקטיבית, את בהכרח סוג של אמזונה נוקשה. כאשה שנתפסת כמאוד חזקה, הרבה פעמים גברים לא יודעים איך לאכול אותי, ושם זה המקום שאני רוצה לקבל ליטוף, ואני מקבלת סטירה".

את הבכורה מתוך ארבעה אחים. בגיל חמש משפחתך עברה ללונדון בשליחות הקיבוץ, ועד גיל 17 התחנכת בבית ספר יהודי דתי, בכיתה של בנות. איך זה הסתדר עם האישיות המרדנית?

"הייתי תלמידה מצטיינת, אבל באיזשהו שלב אמרתי 'חלאס, צריך פה לשנות את

אדרי, "היה לי חבר שאמר 'תפסיקי לשיר, לרקוד, להופיע בעירום'. הרגשתי שהוא רוצה לקשור אותי לכיור של המטבח עם שלושה ילדים. הוא היה צריך ללכת. אין רחמים"

הסדר', ויום אחד, בגיל 13, הנהגתי מרד עצבני באמצע תפילת הבוקר. עמדנו בעזרת הנשים, ואחרי כמה 'ברוך שלא עשני אשה', אמרתי לבנות ש'הבוקר אנחנו שרות', ובתפילה של 'ברוך שאמר והיה עולם', במקום למלמל בלחש 'ברוך שעשני כרצוני' בפאסיביות כזאת, התחלתי לשיר ושאר הבנות אחרי. החזן נכנס להלם, הרבנים הסתכלו סביב ובסוף התחילו לשיר איתנו, כי אסור להם לשמוע שירת נשים".

"קראו לי לשיחה עם הרב הראשי, וזו הייתה כמו שיחת בוררות, כאילו שאני מהמאפיה. הוא שאל: 'מה אתן רוצות?' וניהלנו משא ומתן. הבנתי שזה בית ספר אורתודוקסי, ושאני לא יכולה לשנות יותר מדי, אבל אמרתי לו, 'תשמע, אנחנו לא מוכנות להמשיך ככה. אנחנו לומדות בדיוק מה שהבנים לומדים, ומתייחסים אלינו כמו אל סקנד בסט'. וזהו, מאותו יום קיבלנו תפילות משלנו, נשים שהובילו תפילה כמו חזניות. במונחים אורתודוקסיים זו הייתה מהפכה".

מסזים וטראנסים בגלריה

הנהלת בית הספר הבלגיה לאדרי גם על מעשה פרובוקטיבי אחר: בגיל 14 היא גילחה את הראש והלכה במשך שלוש שנים עם זיפי בלונדן פלטינה. "כל בוקר מדדו לנו את החצאית, אם היא מתחת לברך, ואני עם ראש מגולח. פחדו ממני וגם העריכו את ההישגים האקדמיים שלי, אז לא התעסקו אתי". אדרי חזרה לארץ כדי להתגייס, ובמהלך השירות הצבאי הספיקה לזכות בפרס ליצורים צעירים מטעם מוזיאון הכט. במהלך לימודיה בבצלאל היא קיבלה גם את פרס האמן היהודי הבינלאומי של שנת 2004 מטעם גלריית בן אורי בלונדון. אחרי בצלאל, זכתה במלגה שאפשרה לה ללמוד חצי שנה ב"בוואר" היוקרתי בפריז, ואת התואר השני באמנות עשתה באוניברסיטת גולדמס הלונדונית, שהוציאה מתוכה אמנים כרמיאן הירסט, סם טיילור ווד ולוסיאן פרויד. בסיום הלימודים אדרי הציגה תערוכה סנסציונית: "הבאתי לבריטים פיסה מארץ ישראל", היא אומרת, "דיברתי מפני המפלצת הישראלית". ישראל, כידוע,



אדרי "הרבה פעמים גברים לא יודעים איך לאכול אותי, ושם זה המקום שאני רוצה לקבל ליטוף, ואני מקבלת סטירה"

המיצב שלי ברגליים פשוטות, ותפוזינה שתדמם, שתלך ותבקש עזרה כמו אשה שנתקעה בלי טמפון. היא תדמם על כל הרצפה של המוזיאון. גולת הכותרת היא מופע מתוך גרגיר חומוס ענק, שיישבו בו שלושה שחקנים, כמו בטנק, שבסוף המופע יירו גרגירי חומוס על הקהל. מסיבה."

- אחלה, אבל ההתמסרות לאמנות גובה בודאי מחיר שקשור לחיי הווגיות שלך.

"אין לי אף אחד כבר שנה. החבר האחרון היה גרמני לא יהודי. הייתי משהו נורא צבעוני בעיניו. הוא רצה לעשות איתי דברים באמנות, ונהיה בינינו רומן. אבל באיזשהו שלב נהיה לו קשה מדי עם האש שאני מושכת אלי. היינו יחד תשעה חודשים, והיה לי קשה לוותר על הווגיות כי הייתי שם לבד, בודדה בקמפוס, שאין בו כמעט ישראלים ויהודים. אבל הוא היה צריך ללכת. בסופו של דבר הבנתי שבשביל לעשות את מה שאני עושה, אני צריכה להיות לבד."

"היה לי גם חבר ישראלי, שבזמנו לא רצה שאסע ללונדון. גם היה לו נורא קשה עם 'אנדרדוגס', הוא עשה לי את המוות. אמרתי, 'אין, גבר שלא יקבל את הצדדים האלה שבי, לא יוכל להיות איתי'. זה לא שיום אחד אני אתברגן ואפסיק. האמנות מכתובה לי. החבר הזה אמר לי באיזשהו שלב, 'תפסיקי לשרי, לרקוד, להופיע בעירום, תציירי בסטודיו הקטן שלך'. הוא רצה למסגר לי את הציורים, וזה היה ממש סימבולי, הרצון למסגר אותי. הרגשתי שהוא רוצה לקשור אותי לכיור של המטבח עם שלושה ילדים. אמרתי לו 'זה לא הזמן, אני צריכה לעוף'. אז גם הוא היה צריך ללכת. אין רחמים, אני חייבת להיות מפוקסת. אני בשלב שאני בונה את עצמי, וכל תערוכה היא כמו חתונה, כשאני גם החתן, גם הכלה וגם הרבי."

- גשואה לאמנות?

"אני מרגישה כמו נזירה, מישהי שהתקדשה לאמנות. יש לי עוד כל כך הרבה מה להגיד, ואני עוד מעט בת 30. חברות שלי כבר ברובן נשואות עם ילדים, ואני סוג של חיזור. זה עושה דפיקות לב, אני שואלת את עצמי אם אני במסלול הנכון, אבל אני לא בוחרת את זה."

מלחמה. בפינה עמדה מיטה ורודה עם מסו'סטית בריטית, שנתנה מסז'ים רק על צד שמאל, ולעבודה קראו 'שיקום השמאל'. היו כתובות גרפיטי בעברית ובחורה שרצה וצרח מסביב לבניין ובסוף נשכבה בתוך תחפושת של תמר ברגליים ממושקות, וקראו לזה 'DATE RAPE'. פעם ביום כיביתי הכל והסברתי לכולם שהם בעצם עומדים על ספו של בור, וביקשתי שיעמדו איתי דקה דומייה. הם לא מכירים את המציאות שלנו, שהכל נורא צבעוני, כאוטי, עונים לסלולרי גם בהלוויה, כי לא יודעים מה יקרה ואולי זה מצב חירום. הקהל הבריטי, שארגי לכל דבר שבא מהמזרח התיכון, אהב את זה. אנשים עלו לרגל."

האוצרת גליה בר אור ראתה קליפ של התערוכה, ובאותו יום הזמינה את אדרי להציג במשכן לאמנות בעין חרוד. את המיצב אדרי מתארת כך: "ריצפנו את כל המוזיאון ברצפה כסופה, כדי שאנשים יהפכו לחלק מהמגש של אלטרמן. יהיו שחקניות מחופשות לפירות ארץ ישראלים שמיוצאים לחו"ל - ליצי', שהגרעין בין הרגליים שלה, שתוציא אנחות ייאוש מהמצב, שיהפכו לגניחות, לא ברור אם היא סובלת או נהנית. זה לא מגיע לאורגזמה, אבל זה מאוד מביך. תהיה אשה שתיראה כמו תמר עירום, שתשכב שם למרגלות

לא בדיוק פופולרית באנגליה בימים אלו, ולעשות תערוכה שעוסקת בישראליות זה סוג של התאבדות, "אז הייתי שם כמו איזו שאהידית", היא אומרת. עוד בערב הפתיחה נכתבה ביקורת אוהדת ב"ארט ריבי", מגזין בינלאומי לאמנות, שבה נכתב רק על התערוכה שלה מתוך 45 שהוצגו. "CONVERSATION PIECES: SCENES OF UNFASHIONABLE LIFE" נוצרה בהשראת תערוכה שהוצגה בגלריה של המלכה באותה שנה, שתיארה את חיי האצולה. אלא שהדמויים של אדרי היו רחוקים מחיי האצולה. סצינות של אסונות, כאוס, בורות, שעורבבו עם דימויים מהמדיה הבריטית: "באנגליה אפשר לראות טילים שנופלים בשדרות לצד מדונה, הכל מבחינתם שווה ערך, הכל בידור", היא מבהירה.

- ואיזו פיסה מישראל הבאת?

"זה היה מיצב שלם. החלל שלי עוצב כמו טרמינל, עם שומר בכניסה שבדק לכולם תיקים, ישראלים הגישו קפה עם הל ולבשו חולצות מודפסות שהיה כתוב עליהן 'אני בא מהמקום השנוא ביותר עליך אדמות (חוץ מאיראן)', והייתה עליהן חתימה של נשיקה כמו תמר ישראלי, כי התמרים הישראליים מוחרמים שם. זה התחיל מתרם על המוצרים מהשטחים, והפך לחרם כללי. המקום נראה כמו אחרי הפצצה, עם קולות של שוק הכרמל ואקורדיון ושירה בציבור, שמחה ועצב, המון בלגן, בטון על הרצפה כאילו התקרה התמוטטה, ציורי ענק שהיו ממוסמרים כאילו לא היה זמן לתלות אותם כמו שצריך, טלוויזיות קטנות שבהן הופעתי כתמר ענק וביקשתי שיאכלו אותי, לצד חיילי צה"ל שרקדו דיסקו, טראנס עם

"אמן לא חייב להיות נחבא אל הכלים. כשאני באה לפתיחה אני נותנת שואו. לתערוכה שהייתה לי לא מזמן בלונדון התלבשתי כמו חתן, עם חליפת טוקסידו לבנה בסגנון רוקוקו"



אדרי באירוע בערב הפתיחה של 'מגש הכסף'. הרצפה היא חלק מהמגש של אלטרמן

צילום: רעות קרש